

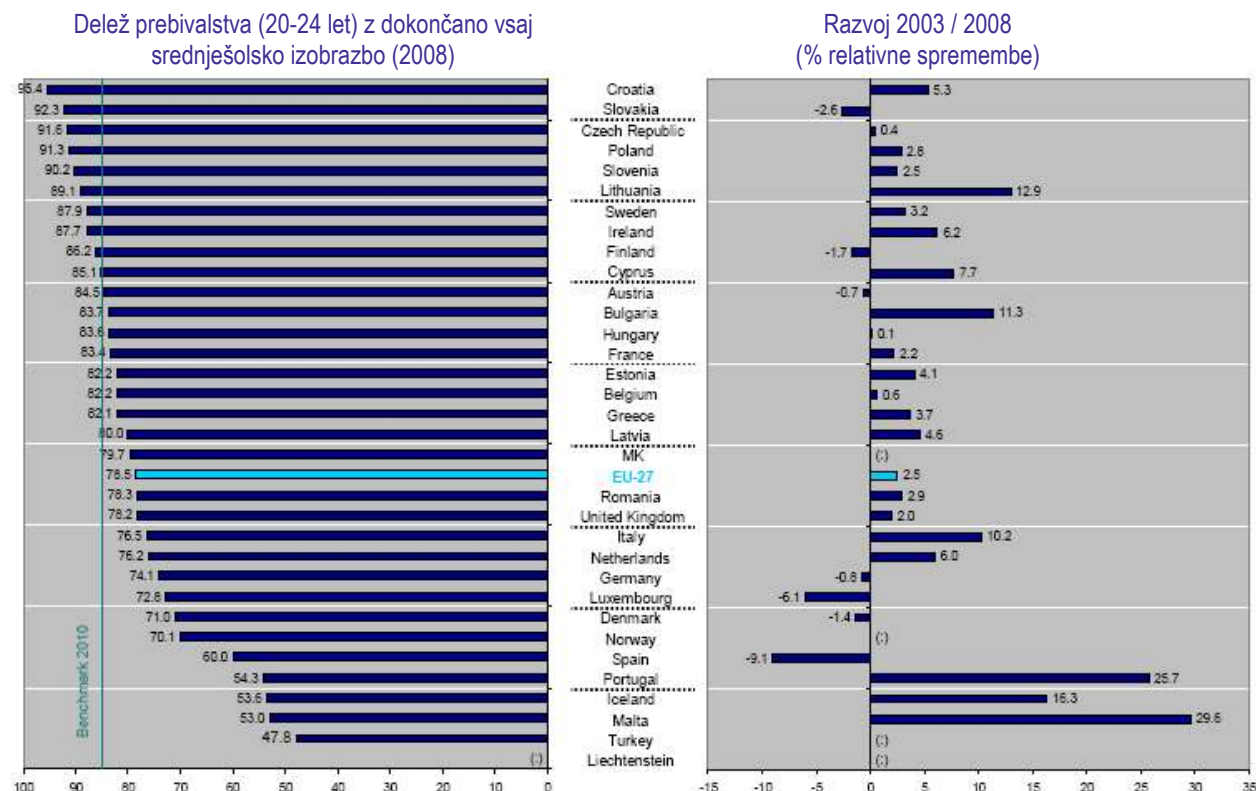
Andragoškega centra Slovenije

26. Evropski kazalniki: Dosežena formalna izobrazba odraslih

Delež prebivalstva, ki je dosegel vsaj srednješolsko izobrazbo ('upper secondary'), je eden od ključnih evropskih kazalnikov na področju izobraževanja in usposabljanja. Ko govorimo o ciljni skupini mladih, starih 20–24 let, ki so dosegli vsaj srednješolsko izobrazbo, pa gre celo za eno od petih ciljnih vrednosti na ravni Evropske unije (pregled le-teh je objavljen na naslovu http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm). Slednja naj bi do leta 2010 dosegla vrednost 85 %, kar pomeni precejšen izziv za Evropsko unijo, saj je trenutno znani dosežek 78,5 % (2008) še precej oddaljen od cilja in pomeni le majhen napredek (za 2 odstotni točki) v primerjavi z izhodiščnim letom Lizbonske strategije (2000).

S pričujočim besedilom nadgrajujemo prispevek **InfO-mozaika št. 11**, ki temelji na podatkih iz Poročila o napredku 2008, zadnji rezultati, ki izhajajo iz Ankete o delovni sili (ADS) za leto 2008 (glej Sliko 1), pa so objavljeni v Poročilu o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009.

Slika 1: Prebivalstvo, staro 20–24 let, z dokončano vsaj srednješolsko izobrazbo, 2000 – 2008

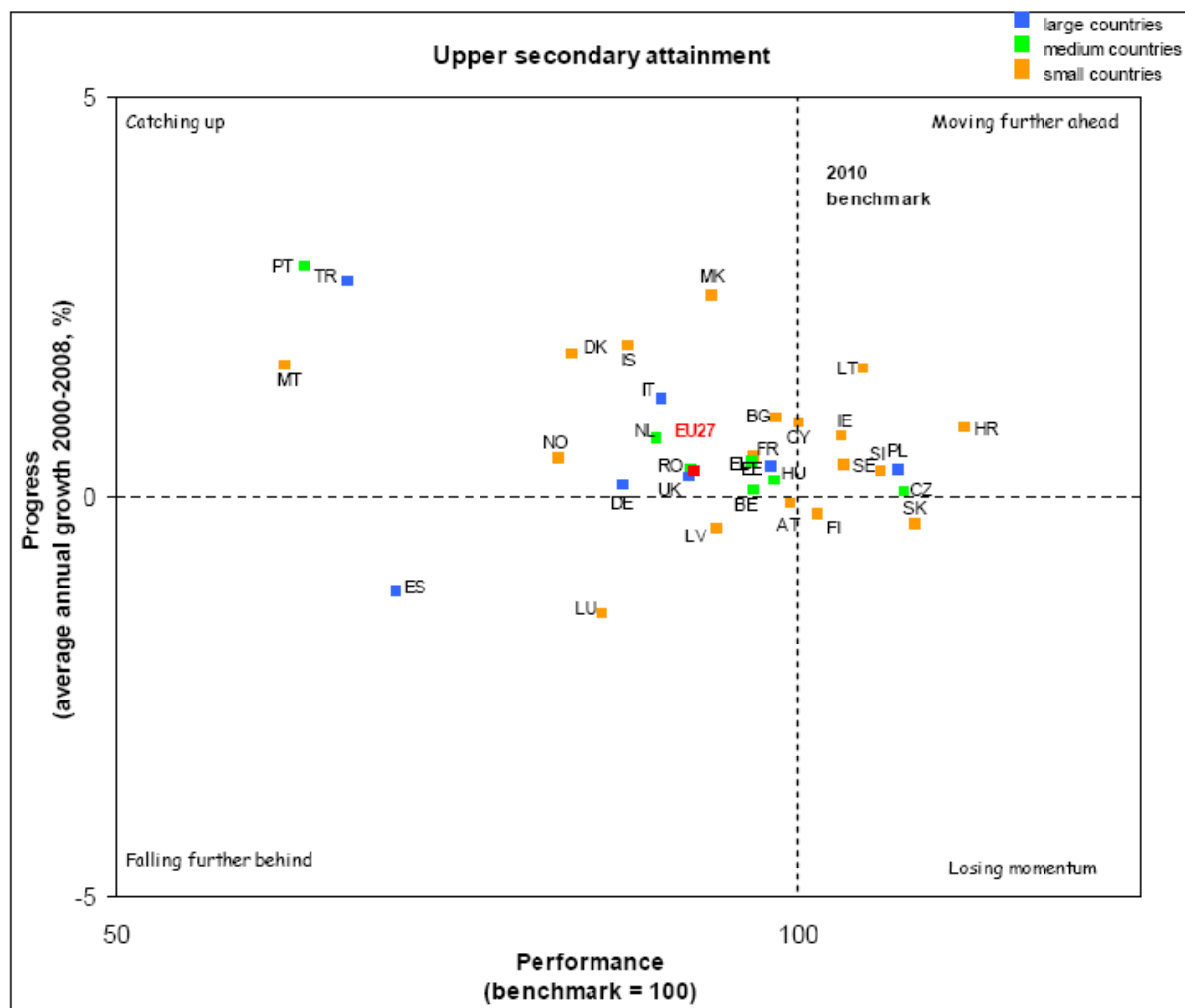

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili 2008, oktober 2009 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 46)

V sliki 2 je nazorno prikazano, da nekatere države pri zasledovanju ciljne vrednosti bistveno zaostajajo (npr. Španija in Luksemburg), druge (ob že visokih deležih te ciljne skupine) izgublajo zagon (npr. Finska, Slovaška), tretje v primerjavi z letom 2000 napredujejo in se približujejo ciljni vrednosti (npr. Portugalska, ki je že dosegla veliko rast, a je še vedno daleč od cilja), četrte pa povečujejo svojo prednost. Med slednje sodi tudi **Slovenija**, ki z 90,2-odstotnim deležem spada med peščico držav (poleg nas še članice EU: Češka, Poljska in Slovaška ter Hrvaška), ki presegajo 90-odstotni delež te ciljne skupine. Države se v sliki barvno razlikujejo glede na to, ali so po številu prebivalcev opredeljene kot 'velike', 'srednje' ali 'male', in ker ima večina 'velikih' držav, z izjemo Poljske, relativno nizke deleže, le-ti bistveno vplivajo na razmeroma nizko ponderirano evropsko poprečje.

Slika 2: Prebivalstvo (20–24 let) z dokončano vsaj srednješolsko izobrazbo, poprečna letna rast 2000–2008

Vir: Evropska komisija DG JRC/CRELL (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 17)

Obravnani kazalnik, omejen na ciljno skupino 20–24 let starih, je v omenjenem Poročilu obravnavan v poglavju II. *Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja, 1. Šolsko izobraževanje.* Zanimiv pa je tudi pogled na **deleže delovno sposobnega prebivalstva (25–64 let) glede na dosežene ravni izobrazbe.** Ta vidik je našel svoje mesto v istem poglavju, vendar v tistem njegovem

delu, ki se ukvarja z zaposljivostjo – II. *Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja, 4.1 Dosežena izobrazba odraslih.*

Čeprav je iz spodnje tabele razvidno, da se je leta 2008 delež prebivalcev z nizko doseženo stopnjo izobrazbe v primerjavi z letom 2000 bistveno zmanjšal (za 7,1 odstotnih točk) in sta se druga dva deleža povečala (za 2,3 odstotni točki pri srednji in 4,8 odstotnih točk pri visoki izobrazbi), to še vedno pomeni, da je skoraj **77 milijonov delovno aktivnih odraslih** v Evropi imelo nizko raven dosežene formalne izobrazbe, kar je za 12 milijonov ljudi manj kot leta 2000.

Tabela 1: Deleži prebivalstva EU27 (25–64 let) po ravneh izobrazbe, primerjava 2000 in 2008

	Share of population (EU-27) in %		
	2000	2008	Change
Low educational attainment ^{3e}	35.6	28.5	-7.1
Medium educational attainment	44.9	47.2	2.3
High educational attainment	19.5	24.3	4.8

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili 2008, (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja **2009**, str. 63)

Dosežena izobrazba: nizka – ISCED 0-2, srednja – ISCED 3-4, visoka – ISCED 5-6

Tabela 2 nakazuje, da na trgu delovne sile počasi prihaja do premikov. Starejša generacija (60–64 let), pri kateri je delež tistih z nizko stopnjo izobrazbe še vedno precejšen, trg dela počasi zapušča, mlajši (25–29 let), z bistveno višjima deležema tistih z doseženo srednjo in visoko izobrazbo, pa prevzemajo njeno mesto.

Tabela 2: Delež delovno aktivnega prebivalstva EU27 po starosti in doseženi izobrazbi, 2008

Starostni skupini	v odstotkih		
	Nizka izobrazba	Srednja izobrazba	Visoka izobrazba
25–29 let	19,4	50,7	30,8
60–64 let	44,4	38,5	17,0

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 65)

Dosežena izobrazba: nizka – ISCED 0-2, srednja – ISCED 3-4, visoka – ISCED 5-6

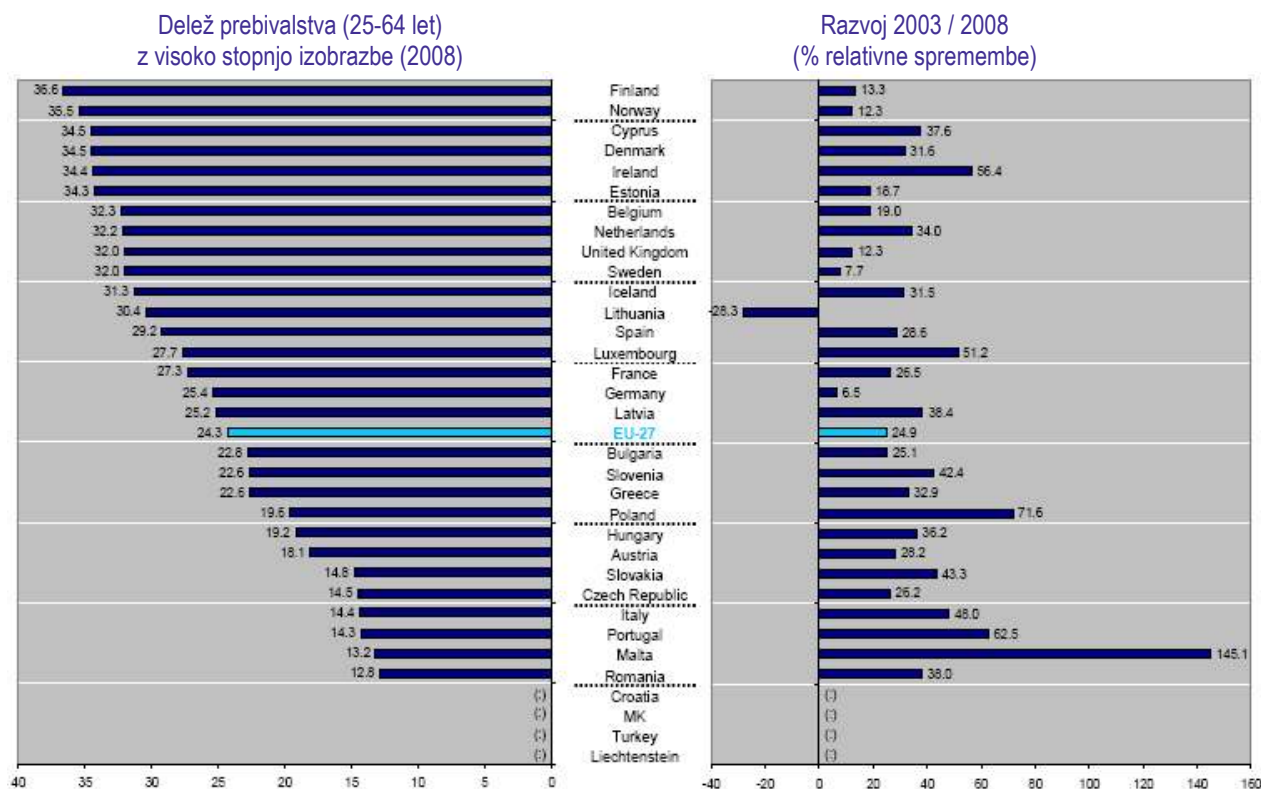
Medtem ko je za povojno ekonomijo veljalo, da je bistveno doseči čim višji delež prebivalstva z zaključeno srednješolsko izobrazbo, pa velja za ekonomijo, temelječo na znanju, da je treba doseči čim višji **delež prebivalstva z zaključeno visoko stopnjo izobrazbe** (ISCED 5-6).

Iz spodnjega grafa izhaja, da v Evropi delež odraslih z visoko stopnjo izobrazbe variira med dvema skrajnostma: 12,8 % v Romuniji ter 36,6 % na Finskem. Slovenija je z 22,6-odstotnim deležem sicer pod

poprečjem EU27, t.j. 24,3 %, a je v primerjavi z letom 2000 dosegla porast tega deleža za 6,8 odstotnih točk.

Slika 3: Prebivalstvo držav EU (25–64 let) z visoko stopnjo izobrazbe, 2000–2008

DG EAC, podatkovni vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 64)

Raven dosežene izobrazbe delovno sposobnih prebivalcev, starih od 25 do 64 let, je sicer groba, a kljub temu indikativna mera znanja in potencialov, ki so na voljo v posamezni državi oziroma v Evropski uniji. Iz Tabele 3 je razvidno, da ima po Anketi o delovni sili za 2008 manj kot ena tretjina prebivalstva EU27 (28,5 %) doseženo le nizko stopnjo izobrazbe (raven ISCED 0–2), skoraj polovica (47,2 %) srednjo stopnjo izobrazbe (raven ISCED 3–4) in skoraj ena četrtnina (24,3 %) visoko stopnjo izobrazbe (ravni ISCED 5 in 6). Razveseljivo je, da je v primerjavi z izhodiščnim letom 2000 delež prve skupine upadel za več kot 7 odstotnih točk, delež tistih s srednjo izobrazbo pa narasel za 2,3 odstotne točke in delež tistih z visoko izobrazbo za 4,8 odstotne točke.

Iz tabele je razvidno tudi, da so med državami znatne razlike. Slovenija spada v skupino držav, v katerih je v letu 2008 delež delovno sposobnega prebivalstva z nizko stopnjo izobrazbe manjši od 20 %, konkretno 18,0 % (in 24,7 % v letu 2000) in pod evropskim poprečjem. Medtem ko je v Sloveniji delež tistih z doseženo srednjo izobrazbo višji, kot je poprečje EU, namreč 59,4 %, pa je delež tistih z visoko izobrazbo manjši od evropskega poprečja, in sicer znaša 22,6 %. Kljub temu velja omeniti da je bil tudi na tem področju od leta 2000 dosežen znaten napredek, in sicer za 6,8 odstotnih točk.

Tabela 3: Dosežena izobrazba odraslih, starih 25-64 let, primerjava 2000 in 2008

v odstotkih

	2000			2008			Change between 2000 and 2008		
	Percentage of the population with low, medium and high educational attainment			Percentage of the population with low, medium and high educational attainment					
	Low	Medium	High	Low	Medium	High	Low	Medium	High
EU-27	35.6	44.9	19.5	28.5	47.2	24.3	-7.1	2.3	4.8
Belgium	41.5	31.5	27.1	30.4	37.3	32.3	-11.0	5.8	5.2
Bulgaria	32.5	49.3	18.2	22.5	54.8	22.8	-10.0	5.5	4.6
Czech Republic	13.9	74.5	11.5	9.1	76.4	14.5	-4.9	1.9	3.0
Denmark	21.5	52.4	26.2	22.4	43.1	34.5	0.9	-9.2	8.3
Germany	18.7	57.4	23.8	14.7	59.9	25.4	-4.1	2.5	1.6
Estonia	13.9	57.1	28.9	11.5	54.2	34.3	-2.4	-3.0	5.4
Ireland	42.47	35.6	22.0	30.0	35.6	34.4	-12.4	0.0	12.5
Greece	48.4	34.6	17.0	38.9	38.4	22.6	-9.5	3.8	5.6
Spain	61.4	15.9	22.7	49.0	21.7	29.2	-12.4	5.8	6.6
France	37.8	40.7	21.6	30.4	42.4	27.3	-7.4	1.7	5.7
Italy	54.8	35.5	9.7	46.7	39.0	14.4	-8.1	3.4	4.7
Cyprus	38.5	36.4	25.1	26.9	38.6	34.5	-11.6	2.2	9.4
Latvia	16.8	65.0	18.2	14.2	60.6	25.2	-2.6	-4.4	7.2
Lithuania	15.8	41.8	42.4	9.4	60.1	30.4	-6.3	18.3	-12.0
Luxembourg	39.1	42.6	18.3	32.1	40.3	27.7	-7.0	-2.3	9.4
Hungary	30.6	55.3	14.1	20.3	60.5	19.2	-10.3	5.2	5.1
Malta	81.9	12.8	5.4	72.5	14.3	13.2	-9.3	1.5	7.8
Netherlands	33.9	42.1	24.0	26.7	41.1	32.2	-7.2	-1.0	8.2
Austria	23.8	62.1	14.1	19.0	63.0	18.1	-4.8	0.9	4.0
Poland	20.2	68.4	11.4	12.9	67.6	19.6	-7.3	-0.9	8.2
Portugal	80.6	10.5	8.8	71.8	13.9	14.3	-8.9	3.4	5.5
Romania	30.7	60.0	9.3	24.7	62.5	12.8	-6.0	2.5	3.5
Slovenia	24.7	59.4	15.9	18.0	59.4	22.6	-6.8	0.0	6.8
Slovakia	16.2	73.5	10.3	10.1	75.2	14.8	-6.1	1.7	4.4
Finland	26.8	40.9	32.3	18.9	44.5	36.6	-7.8	3.6	4.3
Sweden	22.8	47.5	29.7	15.0	53.0	32.0	-7.8	5.5	2.3
United Kingdom	35.6	36.0	28.5	26.6	41.4	32.0	-9.0	5.5	3.6
Iceland	44.2	32.0	23.8	35.9	32.8	31.3	-8.3	0.8	7.5
Norway	14.6	53.8	31.6	20.0	44.4	35.5	5.4	-9.3	3.9

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili 2008, november 2009 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 157)

Zanimiva je tudi primerjava na svetovni ravni, predstavljena v Tabeli 4. Ta kaže, da Unija po deležu odraslih (25–64 let) z doseženo visoko izobrazbo še precej zaostaja za Rusko federacijo (ta podatek je morda precenjen), Kanado, Japonsko, Združenimi državami in še nekaterimi velikimi državami, medtem ko sta na drugem koncu lestvice Mehika in Brazilija.

Tabela 4: Delež prebivalstva (25–64 let) z doseženo visoko stopnjo izobrazbe

v odstotkih

	2008
EU27	24.3 ¹
USA	39
Canada	47
Japan	40
Australia	33
Korea	33
Mexico	15
New Zealand	38
Russian Federation	54 ²
Brazil	8 ³

Vir: OECD in Eurostat, Anketa o delovni sili 2008; podatki za 1-EU27 (2008), 2-Rusko federacijo (2002), 3-Brazilijo (2004)

Tabela 5: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju po doseženi izobrazbi in delovnem statusu

v odstotkih

Country	Educational attainment			Labour status		
	Low	Medium	High	Employed	Unemployed	Inactive
EU average	18.0	36.3	58.8	43.4	24.5	17.3
Belgium	19.8	38.4	63.3	48.9	34.4	17.6
Bulgaria	15.1	39.2	52.8	50.2	7.1	6.5
Czech Republic	14.8	36.6	62.4	47.6	12.6	9.9
Germany	19.9	45.4	63.2	53.0	29.3	26.2
Estonia	19.7	35.9	60.6	49.2	17.3	14.6
Greece	4.0	15.2	31.8	17.8	13.2	5.4
Spain	17.0	35.5	51.1	35.9	25.0	16.6
France	19.1	34.1	57.1	42.3	28.6	12.4
Italy	8.2	30.2	51.4	27.7	16.9	11.4
Cyprus	16.0	39.5	64.7	48.0	31.1	15.7
Latvia	11.0	27.2	58.5	40.1	16.3	10.9
Lithuania	8.8	24.9	61.9	43.4	16.7	8.0
Hungary	2.6	8.6	19.4	12.1	5.5	3.4
Netherlands	25.4	42.0	65.5	52.7	41.1	24.7
Austria	19.1	41.9	68.1	48.3	41.4	23.8
Poland	4.7	15.8	54.4	30.1	13.9	4.5
Portugal	15.9	45.6	64.0	31.5	21.0	9.9
Slovenia	12.7	39.0	67.6	47.7	27.5	21.5
Slovakia	14.2	40.8	61.8	54.0	15.7	11.0
Finland	35.2	51.8	72.9	62.0	34.7	36.3
Sweden	55.9	72.4	89.9	79.3	58.6	51.8
United Kingdom	33.4	52.5	62.6	56.6	33.5	29.8
Croatia	3.9	21.2	54.9	32.3	5.0	6.0
Norway	37.8	51.9	72.3	60.3	45.8	29.9

Vir: Eurostat, Raziskava o izobraževanju odraslih, rezultati 2007 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 82)

Dosežena izobrazba: nizka – ISCED 0-2, srednja – ISCED 3-4, visoka – ISCED 5-6

Z vidika vključevanja v vseživljenjsko učenje – z namenom pridobivanja bodisi višjih stopenj formalne izobrazbe bodisi neformalnega znanja in spretnosti – je treba poudariti, da je udeležba prebivalcev z nizko doseženo izobrazbo v vseživljenjskem učenju praviloma manjša od udeležbe ciljnih skupin z višjimi doseženimi stopnjami izobrazbe. Iz Tabele 5 je razvidno, da po Anketi o izobraževanju odraslih za Slovenijo velja, da je delež udeležencev v vseživljenjskem učenju, ki imajo visoko stopnjo izobrazbe, 67,6 %, medtem ko je evropsko poprečje 58,8 %. Po drugi strani pa smo z 12,7 % udeležbo ljudi z nizko stopnjo izobrazbe pod evropskim poprečjem, ki znaša 18,0 %. Podatki o evropskih poprečjih, pridobljenih z AES, se dokaj ujemajo s podatki pridobljenimi z Anketo o delovni sili, saj iz slednjih izhaja, da se manj izobraženi v izobraževanje vključujejo kar 5-krat manj kot visoko izobraženi.

Ciljna skupina odraslih z nizko stopnjo dosežene izobrazbe je torej rizična v tem smislu, da je ta del prebivalstva v večji meri podvržen tveganju, da izgubi zaposlitev, njegovo vključevanje v vseživljenjsko učenje, ki bi lahko prineslo rešitve, pa je praviloma manj pogosto. Pri snovanju zaposlitvene in izobraževalne politike je zato potrebno tej ciljni skupini nameniti posebno pozornost in jo pritegniti nazaj v sistem (formalnega in/ali neformalnega) izobraževanja in usposabljanja.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Delovni program Lizbonske strategije 'Izobraževanje in usposabljanje 2010' (14. 6. 2002), http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2002/c_142/c_14220020614en00010022.pdf
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010, Uradni list RS, št. 70/2004
- Sklepi Sveta z dne 25. maja 2007 o skladnem okviru kazalnikov in meril za spremljanje napredka pri doseganju lizbonskih ciljev v izobraževanju in usposabljanju <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:311:0013:0015:SL:PDF>
- Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) (2009/C 119/02) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>);
- Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. Indicators and Benchmarks – 2009; http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/report09/report_en.pdf;

